
IN MEMORIAM

YVETTE GUILCHER ŠKREB
(1922.–2005.)

Yvette Guilcher Škreb, umirovljena znanstvena savjetnica i voditeljica Laboratorija za celularnu biologiju Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada, preminula je u 84. godini nakon duge i teške bolesti u Zagrebu 29. 3. 2005.

Francuskinja po nacionalnosti i državljanstvu, rođena je u Parizu gdje se školovala i završila gimnaziju, no većinu svog radnog i životnog vijeka provela je u Hrvatskoj. Godine 1942. upisala se na Prirodoslovni fakultet na Sorbonni u Parizu gdje je diplomirala 1945. godine. Tijekom studija radila je kao tehnička suradnica profesora P. P. Grasséa u *Laboratoire d'évolution des êtres organisés* u Parizu. Nakon diplome zaposlila se kao asistent u Zavodu za animalnu biologiju na *Faculté des Sciences*, a zatim kao asistent u Centru za znanstveno istraživanje (CNRS–*Centre National de la Recherche Scientifique*) u Parizu. Za to vrijeme pripremala je doktorat s temom iz područja protistologije. Istraživala je morfogenezu evolucije i komparativnu citologiju u cilijatima *Suctorina* i *Monotricha* kod profesora Fauré-Frémietta na *Collège de France* u Parizu. Godine 1950. obranila je disertaciju i postala doktor prirodnih znanosti na Sorbonni. U to vrijeme u Parizu se znanstveno usavršavao mladi asistent iz Zagreba Nikola Škreb, dr. med., kasnije redoviti profesor i predstojnik Zavoda za biologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, velika ljubav Yvette, te ona 1951. godine dolazi u Zagreb gdje se udaje za njega. U Zagrebu nastavlja raditi kao stručni suradnik u Institutu za eksperimentalnu biologiju Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti na području morfogeneze, evolucije i komparativne citologije cilijata. Tijekom 1952. godine odlazi u znanstvenu misiju u Rabat (Maroko) uvoditi citološke tehnike u *Institut scientifique chérifien*. U razdoblju 1954.–1955. dobiva francusku stipendiju za znanstveno usavršavanje u Bruxellesu (Belgija) i Roscoffu (Francuska) u području stanične biologije.

Godine 1956. habitira se u Parizu iz predmeta celularne biologije.

Od 1959. godine Yvette Škreb radi u Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada u Zagrebu, najprije kao znanstveni suradnik u Odjelu za biofiziku. Godine 1964. osniva Laboratorij za celularnu biologiju, koji vodi do umirovljenja i uspješno odgaja niz mlađih suradnika – svojih nasljednika. Nastavlja istraživanja koja je započela u Parizu, ponajprije funkcionalnu povezanost odnosa jezgre i citoplazme u stanici. Ta je istraživanja dopunila proučavanjem djelovanja ultraljubičastog i ionizacijskog zračenja na amebama. Na tom području imenovana je konzultantom Svjetske zdravstvene organizacije u razdoblju od 1976. do 1979. godine. Brzo napreduje do zvanja znanstveni savjetnik 1968. godine. Vodi magistarske radove na trećem stupnju Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, smjer Eksperimentalna biologija. Godine 1977. izabrana je za suradnika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Održavala je kontakte sa znanstvenicima u Francuskoj i Belgiji gdje povremeno boravi i izmjenjuje iskustva s kolegama na srodnim područjima. Sudjeluje na brojnim kongresima i objavljuje znanstvene radove u međunarodnim znanstvenim časopisima. Do izbora u zvanje znanstvenog savjetnika objavila je 34 znanstvena rada i veći broj kongresnih priopćenja. Istražuje citotoksične učinke teških metala olova, mangana, kadmija, žive i nikla. Na ovoj problematici surađuje s prof. dr. sc. Annom Barbarom Fischer iz Instituta za higijenu i medicinu okoliša Sveučilišta Justus-Liebig u Giessenu, Njemačka i s prof. dr. sc. Biserkom Nagy iz Zavoda za molekularnu biologiju Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu te s njima objavljuje znanstvene članke. Odlazi u mirovinu 1982. godine, no nastavlja sa znanstvenim aktivnostima. Od izbora u zvanje znanstvenog savjetnika do 2001. godine kada je teško oboljela, objavila je još 15 znanstvenih radova. Francuska vlada prepoznala je njezine znanstvene zasluge izvan domovine i 9. ožujka 1994. godine veleposlanik Republike Francuske u Zagrebu Georges-

Marie Chenu uručio joj je odličje *Chevalier de l'Ordre national du mérite*.

Yvette Guilcher Škreb je ubrzo nakon dolaska u Zagreb naučila hrvatski, koji je za Francuze izuzetno težak jezik. Govorila je pjevno i glatko sa simpatičnim francuskim naglaskom. Dobro se snašla u obitelji Škreb gdje je živjela sa suprugom, svekrvom i šogorom. Bila je veoma povezana i sa svojom obitelji u Francuskoj. Uz veoma aktivnog supruga i vlastite profesionalne aktivnosti, odgojila je dva sina, uspješne i ugledne stručnjake, starijeg Franju, doktora medicine, internista-endokrinologa i znanstvenika te mlađeg Marka, diplomiranog ekonomista i međunarodno priznatog financijskog eksperta i od svakog dobila po dvoje unučadi. Njegovala je svekrvu, teško bolesnog

muža i šogora prije negoli se i sama razboljela. Uživala je u svojim unucima koji su naučili i francuski jezik i posjećivali je do smrti.

Bilo je zadovoljstvo kontaktirati i surađivati s osobom kakva je bila Yvette Škreb. Uvijek je bila spremna pomoći mlađim suradnicima i kolegama s kojima je, osim suradnje, razvijala i trajna prijateljstva. Ostat će nam u uspomeni ne samo kao iznimna znanstvenica koja je već prije pola stoljeća svojim djelovanjem povezala Hrvatsku s europskim središtima znanosti već i kao iznimno draga, topla i srdačna osoba.

Neka joj je vječna slava i hvala.

Maja Blanuša i Krista Kostial